

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj), soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **Ing. M. P.**, zastoupeného advokátem JUDr. Janem Klaiem, Lukavická 22, Plzeň, proti žalovanému: **velitel vzdušných sil**, Vítězné náměstí 1500/5, Praha 6, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 11. 2023, čj. MO 787397/2023-3031, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. 7. 2024, čj. 62 Ad 2/2024-67,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce je vojákem z povolání. V srpnu 2008 podal žádost o doplacení služebního platu za dobu od prosince 1998 do srpna 2008, tedy za dobu, kdy mu bylo určeno plnění úkolů služeb letecké záchranné služby (LZS) a služby pátrání a záchrany (SAR). Svůj nárok odůvodnil tím, že služby LZS a SAR vykonával v rámci 24hodinových služeb, které byly pouze formálně rozděleny na 12hodinovou standardní službu a 12hodinovou služební pohotovost. V té době byla žalobci vyplacena pouze příslušná náhrada za služební pohotovost, byť i při služební pohotovosti vykonával činnost, která odpovídala výkonu standardní služby.

[2] O nároku žalobce se vedlo několik správních a soudních řízení, která se zabývala rozdělením 24hodinové služby na 12hodinovou standardní službu a 12hodinovou služební pohotovost. Nárok žalobce nakonec stanovil NSS v rozsudku ze dne 19. 4. 2022, čj. 10 As 334/2021-64, ve kterém (stejně jako v obdobných případech) dospěl k závěru, že pro rozdělení 24hodinové služby na standardní službu a služební pohotovost nebyl dán legitimní důvod (srov. rozsudky NSS ze dne 16. 12. 2021, čj. 1 As 247/2021-40, č. 4303/2022

Sb. NSS, ze dne 20. 1. 2022, čj. 4 As 407/2021-50, nebo ze dne 14. 1. 2022, čj. 4 As 263/2021-34). Na nařízení služební pohotovosti nebyl důležitý zájem a NSS rovněž nemohl vyloučit, že činnost vykonávaná při služební pohotovosti se shodovala s činností vykonávanou v průběhu standardní služby. Proto NSS uzavřel, že žalobce splnil všechny podmínky pro to, aby jeho nárok na dorovnání ušlého platu byl shledán důvodným.

[3] Velitel VÚ 2427 Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou (*velitel VÚ 2427 Sedlec*), v souladu s rozsudkem NSS žalobci vyhověl a přiznal mu doplacení ušlého platu ve výši 330 275 Kč spolu s úrokem z prodlení. Nároky uplatněné za období do 30. 6. 2005 velitel VÚ 2427 Sedlec označil za promlčené ve smyslu § 161 odst. 1 a 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. Proti rozhodnutí velitele VÚ 2427 Sedlec podal žalobce odvolání, kterým se domáhal doplacení ušlého platu i za období předcházející 30. 6. 2005. Žalovaný odvolání zamítl a potvrdil rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

[4] Následně podal žalobce žalobu, kterou Krajský soud v Brně rozsudkem označeným v záhlaví zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Žalobce (*stěžovatel*) proti rozhodnutí krajského soudu podal kasační stížnost, ve které namítá nezákonnost rozhodnutí krajského soudu spočívající v nesprávném posouzení jeho nároku na doplacení ušlého platu za období do 30. 6. 2005.

[6] Stěžovatel k námitce promlčení uplatněné nadřízeným služebním orgánem uvádí, že nadřízené služební orgány nařizovaly služební pohotovost s vědomím, že služby LZS a SAR nemohly být prostřednictvím služební pohotovosti zabezpečeny. Nadřízené služební orgány tak prý postupovaly s účelem stěžovatele poškodit, neboť nikdy neměly v úmyslu mu vyplatit plat ve výši, ve které mu podle zákona vznikl. Stěžovatel nesouhlasí ani s hodnocením soudu, že důvodem pro nařízení služební pohotovosti byly primárně personální důvody. I v tomto ohledu se stěžovatel domnívá, že by tento úsudek mohl být správný pouze za situace, kdy by nadřízené služební orgány byly od počátku rozhodnuty neproplácet práci přesčas. Uplatnění námítky promlčení je tak ze strany služebního orgánu v rozporu s dobrými mravy.

[7] Žalovaný ke kasační stížnosti uvádí, že se plně ztotožňuje s rozhodnutím krajského soudu, který se s námitkami stěžovatele vypořádal dostatečně, přezkoumatelně a v souladu se svým právním názorem vyjádřeným v rozsudku ze dne 1. 7. 2021, čj. 62 Ad 15/2019-77.

III. Posouzení věci NSS

[8] NSS předně konstatuje, že nárok stěžovatele na doplacení ušlého platu postavil najisto již v rozsudku ze dne 19. 4. 2022, čj. 10 As 334/2021-64. Jak ve věci stěžovatele, tak v obdobných případech zdejší soud vyhodnotil, že pro rozdělení 24hodinové služby na standardní službu a služební pohotovost nebyl dán legitimní důvod a že rozdělení směn LZS a SAR bylo čistě formální a účelové (srov. rozsudky NSS ze dne 25. 8. 2022, čj. 6 As 361/2021-35, ze dne 28. 4. 2023, čj. 7 As 379/2021-34, ze dne 26. 10. 2023, čj. 3 As 247/2021-29). Mezi účastníky řízení tak zůstává sporným pouze promlčení nároku stěžovatele za období do 30. 6. 2005.

pokračování

[9] Rovněž v nyní posuzované věci se krajský soud nejdříve zabýval povahou nároku stěžovatele, neboť ten žalobní argumentaci založil na tvrzení, že mu nadřízené služební orgány způsobily újmu úmyslně. Proto se stěžovatel domnívá, že mu náleží nárok na náhradu škodu, popř. na vydání bezdůvodného obohacení, který se promlčuje v 10leté lhůtě. Tomu však krajský soud nepřisvědčil a v souladu se svým již dříve vysloveným názorem (a s odkazem na rozsudek NSS ze dne 19. 4. 2022, čj. 10 As 334/2021-64) posoudil nárok stěžovatele jako nárok na plat a jeho příslušenství podle § 66 zákona o vojácích z povolání. Ke stejnému závěru ostatně dospěl též NSS v obdobných případech (srov. rozsudky ze dne 20. 1. 2022, čj. 1 As 248/2021-41, ze dne 14. 1. 2022, čj. 4 As 263/2021-34). Ani NSS s ohledem na zájem na jednotnosti a ustálenosti judikatury neshledává v nyní posuzovaném případě žádný rozumný důvod, pro který by se měl od tohoto právního názoru odchýlit.

[10] Institut promlčení nároků vyplývajících ze služebního poměru vojáků z povolání je upraven v § 159 odst. 1 zákona o vojácích z povolání, podle kterého platí, že „nárok se promlčí, jestliže nebyl uplatněn ve lhůtě, která je stanovena v tomto zákoně. K promlčení se přihlídně jen tehdy, jestliže se ten, vůči němuž se nárok uplatňuje, promlčení dovolá; v takovém případě nelze promlčený nárok tomu, kdo jej uplatňuje, přiznat.“ Počátek promlčecí lhůty je stanoven na den následující po dni, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé (§ 160 odst. 1 zákona o vojácích z povolání) a délka promlčecí lhůty k uplatnění peněžitých nároků, které představují opětovné plnění, je stanovena na 3 roky od jejich splatnosti.

[11] Krajský soud se zabýval otázkou promlčení již v rozsudku ze dne 1. 7. 2021, čj. 62 Ad 15/2019-77, ve kterém nepřisvědčil námitce stěžovatele, že uplatnění námitky promlčení nadřízeným služebním orgánem bylo v rozporu s dobrými mravy. Krajský soud současně uvedl, že k prolomení institutu promlčení může dojít pouze ve výjimečných případech. V nyní posuzované věci, která se týká výhradně promlčení nároku stěžovatele za období do 30. 6. 2005, proto krajský soud na rozsudek z roku 2021 odkázal a připomněl, že správní soudnictví je založeno na kasačním principu, který je spojen se závazností právního názoru vysloveného soudem. Krajské soudy jsou tak vázány svým již dříve vysloveným názorem za předpokladu, že v mezidobí nedošlo ke změně skutkového či právního stavu, popř. pro soud závazné judikatury (srov. usnesení NSS ze dne 23. 2. 2022, čj. 1 As 16/2021-50, č. 4321/2022 Sb. NSS, rozsudek NSS ze dne 20. 5. 2024, čj. 9 As 66/2023-72, č. 4615/2024 Sb. NSS). Stejně ostatně platí rovněž pro NSS (srov. usnesení NSS ze dne 22. 10. 2019, čj. 4 As 3/2018-50, č. 4015/2020 Sb. NSS).

[12] V nyní posuzované věci stěžovatel co do námitky promlčení argumentuje pouze nezákonností nařízení služební pohotovosti, jelikož nadřízeným služebním orgánům údajně muselo být zjevné, že služby LZS a SAR nemohly být prostřednictvím služební pohotovosti zabezpečeny a že od samého počátku jednaly s úmyslem nevyplatit mu, na co mu výkonem služby vznikl nárok. Dále stěžovatel uvedl, že krajský soud nesprávně posoudil, že 24hodinová služba byla rozdělena v důsledku personálních důvodů. Podle stěžovatele by tomu tak mohlo být pouze za předpokladu, že nadřízené služební orgány byly od samého počátku rozhodnuty neproplácet práci přesčas.

[13] NSS předně uvádí, že v obdobné věci se shodnou kasační argumentací rozhodl rozsudkem ze dne 10. 10. 2024, čj. 10 As 161/2024-38, ve kterém uvedl, že ačkoliv pro rozdělení 24hodinové služby na standardní službu a služební pohotovost nebyl dán legitimní důvod a nadřízené správní orgány tím obcházejí zákon, samo o sobě to ještě nevypovídá o úmyslu služebních orgánů způsobit stěžovateli újmu. Ani v jiných obdobných případech NSS nedovodil úmyslné jednání nadřízených služebních orgánů, neboť dospěl k závěru, že

služební pohotovost byla služebními orgány pravděpodobně nařizována za účelem zajištění běžného chodu letky v důsledku dlouhodobých kapacitních důvodů, popř. snahou o finanční úsporu (srov. rozsudky NSS ze dne 20. 1. 2022, čj. 1 As 248/2021-41, ze dne 27. 4. 2023, čj. 10 As 498/2021-51, ze dne 16. 12. 2021, čj. 1 As 247/ 2021-40, č. 4303/2022 Sb. NSS, ze dne 19. 4. 2022, čj. 10 As 494/2021-48, ze dne 28. 4. 2023, čj. 7 As 379/2021-34).

[14] NSS se v rozsudku ze dne 10. 10. 2024, čj. 10 As 161/2024-38, rovněž zabýval údajnou nemravností uplatnění námitky promlčení a připomněl, že samotné uplatnění této námitky dobrým mravům neodporuje. Tento obecný institut totiž přispívá k jistotě v právních vztazích a dobrým mravům se přiči až v nejzazších případech, kdy by jeho uplatnění bylo možné považovat za zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí lhůty nezavinil a pro kterého by byly následky zániku nároku příliš tvrdým důsledkem (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000, nebo ze dne 30. 5. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2990/2021, ze dne 8. 2. 2011, sp. zn. 21 Cdo 85/2010). Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 123/2011 pak vyplývá, že *„tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení“*. Za tyto mimořádné okolnosti lze označit například vážný zdravotní stav stěžovatele či účast na mezinárodní misi v místech se špatnou infrastrukturou (srov. např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2018, čj. 6 Ad 31/2017-32). V nyní posuzované věci však stěžovatel netvrdil žádné skutečnosti, které by mu bránily svůj nárok uplatnit dříve, ani jiné okolnosti, které by nasvědčovaly, že uplatnění institutu promlčení bylo v rozporu s dobrými mravy. Ke stejnému závěru ostatně dospěl krajský soud již v rozsudku ze dne 1. 7. 2021, čj. 62 Ad 15/2019-77.

[15] Stěžovatel namítá také nepřezkoumatelnost rozhodnutí s ohledem na posouzení rozšíření žádosti z roku 2011 (bod II). Kasační stížnost však žádné rozšíření žádosti nezmiňuje a nezabýval se jí ani krajský soud. NSS je z úřední činnosti známo, že zástupce stěžovatele podal další kasační stížnosti, vedené před NSS pod sp. zn. 10 As 161/2024 a sp. zn. 10 As 162/2024. Tyto stížnosti jsou přitom obsahově obdobné s touto kasační stížností a NSS se proto domnívá, že zástupce stěžovatele při podání této kasační stížnosti zřejmě jen opomenul vypustit pasáž převzatou doslova z těchto jiných textů. Přesto – a nad rámec kasační stížnosti - NSS dodává, že neshledal žádný důvod, pro který by měl považovat napadený rozsudek krajského soudu za nepřezkoumatelný.

IV. Závěr a náhrada nákladů řízení

[16] NSS konstatuje, že krajský soud žalobu stěžovatele zamítl zcela v souladu se zákonnou úpravou a ustálenou judikaturou. Na základě výše uvedených důvodů nebyla kasační stížnost stěžovatele shledána jako důvodná, proto ji NSS podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[17] O náhradě nákladů řízení zdejší soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v posuzované věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 8. listopadu 2024

Vojtěch Šimíček
předseda senátu